Journal of Geographical Studies of Mountainous Areas 14 (2023) 43-64

Online ISSN: 2717-2325

Journal of Geographical Studies of Mountainous Areas

Journal homepage: http://www.gsma.lu.ac.ir

Lorestan University

Research Paper

Analyzing the future growth of urban land and its impact on the quality of life in Peripheral -urban areas Case study: Sanandaj city

Seyyed Alireza kouchaki[a,*], Hamidreza bahrani [b] Saeed Gholami [c], Hamidreza Ameri Siahoee[d]

[a] Phd student ,Department of Environmental design engineering,Faculty of The Environment, University of Tehran.Tehran,Iran.

[b] Doctoral student of Urban Planning,Faculty of Architecture and Urban Planning,Department of Urbing, Esfahan,Iran.

[c] Passive Defense Engineering ,Malek Ashtar University of Technology, Tehran, Iran.

[d] Associate Professor, Department of Art and Architecture, Payam Noor University, Tehran Iran.

ARTICLE INFO

Article history:
Received: 19 January 2023;
Accepted: 22 May 2023
Available online 06 August 2023

Keywords:
Quality of life, Sanandaj city, urbanization, Holsat model, Spss.

ABSTRACT

The rapid growth of urbanization during the last four decades has caused the physical-physical space of the cities to expand and destroy their surrounding lands, which are often high-quality agricultural lands and gardens, and put them in their fabric and body. Although the city and urbanization itself are considered one of the most important indicators of welfare and social and economic development, its rapid growth can reduce the per capita enjoyment of many social and economic facilities, and in this way, its consequences in the form of a decrease in the level of quality life in different urban arenas. Considering that it is necessary to evaluate the process of urban expansion and to be aware of the patterns of land use changes and to apply its results in the future planning of the city, therefore, it requires a fundamental evaluation in this field, which has been attempted in this research. This can be done. And according to the purpose of the research, the statistical population evaluated by us is the heads of households living in the Nanle area of Sanandaj city. The data collection method in this research includes the library method and the cross-sectional survey method to extract the mentioned indicators from the Spss software of Vicor technique. And the Holsat model has been used. The results obtained from the final table of Vicor technique revealed that the economic components include job opportunities for all classes of society with a score of 0.916 as the most important influential component in raising the quality of life. and also the results of the Holsat model show that except in the environmental sector where the majority of the factors are hindering the improvement of the quality of life of citizens, in other sectors the majority of factors are the factors of the development of the quality of life of the citizens.

1. Introduction

The quality of the urban environment is a measure to evaluate the conditions of the residential environment that bring the least benefit for urban life, and the factors affecting it can be the amount and manner of social services, the hierarchy in the major uses and services of the city, social security. In urban spaces, how to access urban spaces, the location of the main uses and spaces of the city in the context of the city, the urban environment, the performance of different departments in the city, the ongoing activities in the urban environment, paying attention to the identity and native culture of the residents and Named etc. The important reason for such attention to (the concept of) quality of life lies in the question of the effective allocation of limited and scarce resources .With the increase in population and the development and expansion

*Corresponding Author.
Email Adresses: Alireza.kouchaki@ut.ac.ir (A. kouchaki), h.bahrani@aui.ac.ir (H. Bahrani), saeedgholami1995@gmail.com (S. Gholami), Amery66pro@yahoo.com (H. Ameri Siahoee)

To cite this article:
Kouchaki, S.A, Bahrani, H., Gholami, S., Ameri Siahoee, H. (2023), Analyzing the future growth of urban land and its impact on the quality of life in Peripheral -urban areas Case study: Sanandaj city. Journal of Geographical Studies of Mountainous Areas, 4(14), 43-64

Doi:10.52547/gsma.4.2.43

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

of urbanization, humans have gradually moved away from nature, and excessive population density and interference in the natural environment and the creation of man-made environments have further manifested the environmental, physical and spiritual needs of humans.

2. Methodology

The method of data collection in this research includes library method and cross-sectional survey method. First, the researcher has collected the required information by using 80% of the available digital resources and books, and according to the purpose of the research, the statistical population evaluated by us is the heads of households living in the Nanle area of Sanandaj city, which is used to investigate the hypothesis. The actions to collect the information needed to achieve the purpose of the hypotheses were done through questionnaires. By collecting the distributed questionnaires, it was observed that a total of 50 questionnaires were entered into the statistical software for statistical analysis. (This number was calculated through Cochran's formula) Another noteworthy point is the percentage of complete responses to the questionnaires, which is equal to 90% in this research. And Cronbach's alpha for the whole questionnaire was equal to 0.83. Then we use HOLSAT and VIKOR models to find the answers to the desired hypotheses in accordance with the desired hypotheses, and as the initial hypothesis of the research was proposed to measure the level of satisfaction of the residents with the characteristics of the quality of life. And the performance of the officials in accordance with the expectations of the residents and the performance of the officials through the HOLSAT model, we measure this issue that this model is a model. The HOLSAT model is a relatively new model that tries to address the complexity of measuring the satisfaction of residents in a phenomenon. This model was presented by John Tribe and Tim Snaith for the first time in 1998. The providers of this approach have tried to overcome the limitations of other models such as Seroqual and Seroperf, etc. when they measure satisfaction with a phenomenon, both human and natural. In fact, the key characteristic and distinguishing feature of this model is in measuring the satisfaction of the mentioned subject, which in other models only emphasizes on the provider of a specific service such as bazaarche and its services. This model measures residents' satisfaction by analyzing the expectations and performance of the residents of a phenomenon, which includes the positive and negative attitudes of people, and to achieve the second goal of the research, which is to confirm or reject this hypothesis from the hierarchical analysis model. We have used Vicor that this model is a decision-making process that includes "definition of decision-making objectives", "collection of relevant information", "evaluation of advantages and disadvantages of indicators", "monitoring of results, in order to ensure that the goal of decision-making has been achieved or not" and producing the widest range of alternatives.

3. Results

According to the subject of this hypothesis, which emphasizes the quality of life. First, we tried to measure the normality of the data through the Vicor Hierarchical Model test, and then through this model and weighting each component in each section based on the opinions collected from the citizens, we tried to Finally, according to the weights assigned to each category, the importance of each category on the quality of life of the citizens has been determined, and finally, we can say that the most effective in the economic sector. It includes job opportunities for all classes of society with a score of 0.916 as the most important influencing factor in raising the quality of life, that is, with proper planning in this sector, the level of economic well-being of people can be raised, as a result It had a direct impact on their quality of life, and after that, the increase in job opportunities with a score of 0.907, and the cost of providing basic needs, including food and clothing, with a score of 0.819, and finally, a fair distribution of wealth and income with a final score of 0.778 in the ranking. Next, the most important economic components in raising the quality of life are crime, among others it is considered as the least important components to increase the quality of life because no positive and efficient planning has been done for the region in this field. In the following, components such as the presence of household and city sewage system with a score of 0.776 in the environmental sector

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

and social security with a score of 0.759 in the social and cultural sector are placed in the next ranks of the components that have a positive impact on the quality of life of citizens. With these interpretations, it can be argued that the desired hypothesis is confirmed to a very high level and the basic components can be very effective in the quality development of the living standard from the citizens' point of view.

4. Discussion

With these interpretations, this issue is raised in our study area that the development of urban lands in this area has been able to meet the quality of life needs of the residents of this area. To pay attention to the issues in the areas and the causes of people's dissatisfaction, the priorities of citizens in life, the effect of social-demographic factors on the quality of life and to monitor and evaluate policies and strategies in the field of quality of life.

5. Conclusion

The first hypothesis of the current research is expressed as follows: it seems that the level of satisfaction of the citizens and residents of the target area with the factors affecting their quality of life and the performance of the officials is very high, and it can be concluded that this hypothesis is ¬ Ability to confirm with a very high level of confidence. It can be stated with certainty that the citizens of different regions and their level of satisfaction with the components in different parts of the quality of life are high and it directly affects the quality of life of each of them, but with all these interpretations Through the HOLSAT model, we have tried to measure the positive or negative effects of all the existing sectors, including socio-cultural, economic, environmental and physical infrastructure, which the results show, except for the environmental sector where the majority It is the hindering factor in raising the quality of life of the citizens. In other sectors, the majority is the factor in the development of the quality of life of the citizens. In the environmental sector, urban mismanagement has become a factor in this category. So, with these interpretations, we can say that the desired hypothesis is confirmed in the satisfaction section of the quality of life components, and it requires more effort from the officials of Sanandaj city in line with the qualitative development of the living standards of the citizens of these areas.

Acknowledgments

We extend our thanks and appreciation to all those who contributed to this research and exploration in the fields of environmental studies, quality of life, and philosophical approaches to the concept of quality of life. This research is the result of the collective efforts and collaboration of the authors of this article, and without the collective cooperation of all involved, it would not have been possible.

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

سال چهارم، شماره دوم (پیاپی ١٤)، تابستان ١٤٠٢، ٦٤-٤٣.

شاپای الکترونیکی: ۲۳۲۵-۲۷۱۷

فصلنامه مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی

http://www.gsma.lu.ac.ir

دانشگاه لرستان

مقاله پژوهشی

واکاوی رشد فزآینده اراضی شهری و تاثیر آن بر کیفیت زندگی مناطق پیراشهری سنندج

سید علیرضا کوچکی*[1]؛ حمیدرضا بحرانی[2] سعید غلامی[3] حمید رضا عامری سیاهویی[4]

*[1] دانشجوی دکتری، گروه مهندسی طراحی محیط زیست، دانشکده محیط زیست، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

[2] دانشجوی دکتری شهرسازی، گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اصفهان، اصفهان، ایران.

[3] کارشناسی ارشد مهندسی پدافند غیر عامل گرایش طراحی، دانشگاه صنعتی مالک اشتر، تهران، ایران.

[4] دانشیار گروه هنر و معماری دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

چکیده

رشد شتابان شهرنشینی طی چهار دهه اخیر سبب شده است که فضای فیزیکی- کالبدی شهرها گسترش یافته و زمین‌های پیرامونی خود را که اغلب اراضی کشاورزی مرغوب و باغات می‌باشند را از بین ببرد و در بافت و کالبد خود قرار دهند. اگرچه شهر و شهرنشینی خود یکی از مهم‌ترین شاخص‌های رفاه و توسعه اجتماعی و اقتصادی محسوب می شوند، رشد شتابان آن می‌تواند سرانه برخورداری از بسیاری امکانات اجتماعی واقتصادی را کاهش دهد و از این طریق پیامدهای آن به صورت کاهش سطح کیفیت زندگی در عرصه‌های مختلف شهری نمایان شود. با توجه به اینکه ارزیابی روند گستردگی شهری و آگاهی از الگوهای تغییرات کاربری اراضی و به کارگیری نتایج آن در برنامه‌ریزی‌های آینده شهر ضروری می‌باشد، بنابراین ارزیابی اصولی را در این زمینه می‌طلبد که در این تحقیق سعی شده است این کار انجام پذیرد. و باتوجه به هدف پژوهش جامعه آماری مورد ارزیابی ما سرپرستان خانوار ساکن در منطقه ننله شهر سنندج می‌باشد روش گردآوری داده‌ها در این تحقیق شامل روش کتابخانه‌ای و روش پیمایش مقطعی است برای استخراج شاخص‌های مذکور از نرم افزار Spss تکنیک ویکور و مدل Holsat استفاده گردیده است نتایج بدست آمده از جدول نهایی تکنیک ویکور مشخص شد که مؤلفه‌های اقتصادی شامل فرصت‌های شغلی به همه طبقات جامعه با امتیاز ۰/۹۱٦ به عنوان مهم‌ترین مؤلفه تأثیرگذار در بالا بردن کیفیت زندگی می‌باشد و همچنین نتایج حاصل از مدلHolsat نشان می‌دهد جز در بخش زیست محیطی که اکثریت عامل بازدارند در بالا بردن کیفیت زندگی شهروندان است در دیگر بخش‌ها اکثریت عامل توسعه کیفیت زندگی شهروندان می‌باشد.

اطلاعات مقاله

دریافت مقاله:
۱۴۰۱/۱۰/۲۹

پذیرش نهایی:
۱۴۰۲/۰۳/۰۱

تاریخ انتشار:
۱۴۰۲/۰۵/۱۵

واژگان کلیدی:
کیفیت زندگی، شهر سنندج، شهرنشینی،مدل spss،holsat

*نویسنده مسئول:

پست الکترونیک نویسندگان: Alireza.kouchaki@ut.ac.ir(س.علیرضا، کوچکی)؛h.bahrani@aui.ac.ir (ح، بحرانی)؛ saeedgholami1995@gmail.com (س، غلامی)، Amery66pro@yahoo.com (ح.عامری سیاهویی)

نحوه استنادهی به مقاله: کوچکی، سیدعلیرضا، بحرانی،حمیدرضا، غلامی،سعید،عامری سیاهویی،حمیدرضا (۱۴۰۲). واکاوی رشد فزآینده اراضی شهری و تاثیرآن بر کیفیت زندگی مناطق پیراشهری سنندج، فصلنامه مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی. سال چهارم، شماره ۲ (۱۴)، صص ۶۴-۴۳.

Doi:10.52547/gsma.4.2.43

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

۱. مقدمه

شهرنشینی نتیجهٔ اجتناب‌ناپذیر توسعهٔ سریع جوامع انسانی در جهان است(Zhang et al., 2018: 247). اسکان غیررسمی یکی از پیامدهای گسترش شهرها است که پیامدهای نامطلوب اقتصادی، اجتماعی و کالبدی به همراه دارد. انتخاب روش مناسب مدیریت شهری برای بهبود شرایط بافت آن، امر مهمی است(Moayedfar et al, 2018: 97). فقر شهری پدیدهٔ پیچیده‌ای است که توسعهٔ پایدار رو به رشد شهرها را در مناطق مختلف آن از بین می‌برد(Hilson & et al, 2018). با افزایش جمعیت و توسعه و گسترش شهرنشینی انسان‌ها به تدریج از طبیعت دور شده‌اند و تراکم بیش از حد جمعیت و دخالت در محیط طبیعی و ایجاد محیط‌های انسان ساخت، نیازهای زیست محیطی، جسمی و روحی انسان را بیشتر بروز داده است(Heydari Bakhsh, 2008: 1). از طرف دیگر تمرکز بیش از حد فعالیت های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در شهرهای بزرگ باعث هجوم جمعیت به این شهرها شده و به دنبال آن نیاز به فضاهای تنفسی شهری را هر چه ملموس تر میکند با گسترش سریع شهرها و افزایش تکاثری اطلاعات که باید برای مدیریت شهری پردازش شوند، امروزه برای تمام متخصصان و مدیران شهری مشخص شده که مدیریت و ادارهی امور مختلف شهرها با ابزارهای سنتی ممکن نیست و اهمیت استفاده از فنون جدید علمی و به روز در امر برنامه ریزی ها موضوع انکارناپذیر است (Fazelniya et al, 2011: 138). با اینکه شهرها در گذشته شاخص ها و معیارهای مطلوب توسعه و تمدن را در آغوش خود پرورانده و بارور کرده اند، ولی امروزه با افزایش انفجاری جمعیت بر خلاف توسعه و مدنیت گام بر می دارند و با گسترش فضایی ناهنجار به ضرر زیرساخت های اکولوژیک عمل میکنند (Nazarian, 2008:18). افزایش جمعیت کلان شهرها ، مشکلات سکونتی و مدیریتی حادی را ایجاد کرده، لذا یکی از سیاست ها یی که در راستای حل این مشکلات ارائه شده، احداث شهرهای جدید در جهت سرریز جمعیت کلان شهرها بوده که این شهرهای جدید در تحقق اهدافی ازجمله: اشتغال، جذب و ماندگاری جمعیت، موفقیت در مهار کلان شهرها، عدم وابستگی به مادر شهر، تأمین زیرساخت های مناسب، عدم تضادهای فرهنگی، ارتقای کیفیت های زندگی و هویتمندی موفق نبوده اند(Bazi, 2009: 111). شهرهای جدید ایران به لحاظ ابعاد مختلفی می توانند مورد بحث و بررسی قرار گیرند، اما مهم ترین بعد که در واقع حیات شهرهای جدید به آن وابسته می باشد بحث خودکفایی این شهرها می باشد(Yaran et al, 2011: 417).

کیفیت محیط شهری سنجشی است برای ارزیابی شرایطی از محیط مسکونی که برای زندگی شهری حداقل مطلوبیت را به همراه دارد و از عوامل مؤثر بر آن می توان از میزان و نحوه خدمات رسانی اجتماعی، چگونگی سلسله مراتب در کاربری های عمده و خدماتی شهر، امنیت اجتماعی در فضاهای شهری، نحوه دسترسی به فضاهای شهری، مکان قرار گیری کاربری ها و فضاهای اصلی شهر در بستر شهر، محیط زیست شهری، عملکرد بخش های مختلف در شهر، فعالیت های در جریان در محیط شهری، توجه به هویت و فرهنگ بومی ساکنان و غیره را نام برد. دلیل مهم برای چنین توجه ای به (مفهوم) کیفیت زندگی در سوال برای تخصیص موثر منابع محدود و کمیاب نهفته است(Megone,1999:35). با توجه به منابع معین، سیاست گذاران می بایست بهینه ترین راه را برای توزیع آنها در راستای نیازها و اولویت های مردم بیابند. این امر می تواند بوسیله کاربرد نتایج تحقیقات مرتبط بعنوان ورودی در فرآیند تصمیم سازی و سیاست گذاری تحقق یابد. به بیان دیگر چنین تحقیقاتی وسیله و ابزار تولید توصیه های سیاستی مناسب برای اولیای امور(مسئولان) هستند. این توصیه ها و نظریه ها جزء با اهمیت و تعیین کننده ای برای سیاست گذاران هستند. در نتیجه ی همگرایی(جهانی سازی و منطقه ای سازی) مرزهای فیزیکی و اقتصادی را میان ملت ها می زداید، شرکت های چند ملیتی نقش آفرین نظام اقتصادی جهان می شوند و شهرها، به جای کشورها، بلوک ها و اجزای سازنده این نظام(جهانی) را تشکیل می دهند. بنابراین شهرها می بایست واجد شرایط زیادی شوند تا سرمایه ها را از شرکت های چند ملیتی به خود جلب کنند. از طرفی مطالعه کیفیت زندگی در برنامه ریزی شهری به گستره وسیعی از فرض هایی متکی است که گستردگی آن ها به اندازه ی گوناگونی است که در کیفیت زندگی میان افراد، گروه ها یا مکان ها می تواند تشخیص داده شود و تدابیر تجویز شده می تواند یا باید تفاوت ها

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

(و اختلافات) را ریشه کن نماید. به هرحال میان برنامه ریزان شهری و سیاست گذاران درباره ی تدقیق معنای کیفیت زندگی، اجزای منفردی که کیفیت زندگی را در بردارند. (کیفیت زندگی از مجموع و تعامل آ نها بدست می آید)و روشی که از طریق آن برنامه های ویژه، کیفیت زندگی را بهبود می بخشند، توافق اندکی وجود دارد. در عین حال درگزارشات و پروژه های برنامه ریزی شهری بسیاری به مفهوم کیفیت زندگی شهری اشاره می شود، چه به عنوان نتیجه و حاصل پروژه و چه به عنوان بررسی وضعیت موجود (Lotfi, 2009: 321) و در نهایت با این تفاسیر این مسئله در محدروده مورد مطالعه ما مطرح میگردد که توسعه کمی بیش از پیش اراضی شهری در این محدوده توانسته پاسخگویی نیازهای کیفی زندگی ساکنین این محدوده باشد که اهمیت این پژوهش در این مقوله می‌باشد که ضمن مطالعه کیفیت زندگی می تواند به مسائل موجود در نواحی توجه نماید و علل نارضایتی مردم، اولویت های شهروندان در زندگی، تأثیر فاکتورهای اجتماعی – جمعیتی بر کیفیت زندگی و پایش و ارزیابی سیاست ها و استراتژی ها در زمینه کیفیت زندگی کمک کند.

با توجه به رشد روز افزون جمعیت و به تبع آن گسترش مناطق شهری در کشور، سبک زندگی، شرایط زیست محیطی و سلامت جامعه تغییرات شگرفی کرده‌اند که در نتیجه تاثیر بسزایی بر سطح و کیفیت زندگی(QoL)[1] ما می‌گذارند(Leitmann, 1992). رشد شتابان شهر نشینی باعث توسعه ی بی رویه ی فضاهای کالبدی شهر شده که علاوه بر گسترش ناموزون و بدون برنامه ی شهرها منجر به برهم خوردن تعادل میان عرضه و تقاضا برای نیازهای اساسی شهروندان شامل، فقر، بیکاری، افزایش مسائل اجتماعی، تراکم جمعیت، تراقیک، بدتر شدن شرایط محیطی و بطور کلی افت چشم گیر شاخص کیفیت زندگی در نواحی شهری ایران شده است. از طرفی به علت بهره‌مندی افراد ثروتمند در تملک مناطق با کیفیت بالای زندگی و از آن طرف عدم دسترسی جمعیت کثیری از شهروندان با سطح مالی متوسط و یا ضعیف، فاصله‌ی طبقاتی در شهرهای ایران در حال افزایش است. در نتیجه مستندسازی و تفسیر علل مختلف تفاوت کیفیت زندگی چه از نظر فردی و چه از نظر جمعی، به ما کمک خواهند کرد تا در پی رفع نقاط ضعف مناطقی با سطح کیفی پایین بوده و در نهایت به دنبال ایجاد اعتدال در کیفیت زندگی باشیم. از این رو شاخص کیفیت زندگی در طرح های جامع توسعه شهری بسیار مهم است، زیرا توجه مسئولین نسبت به مناطقی با سطح کیفی بسیار پایین زندگی را جلب کرده و به ابزار مهمی برای مدیران و برنامه ریزان شهری تبدیل شده است که به کمک آن می توانند به ارزیابی سیاست ها، رتبه بندی مکان ها و برنامه ریزی برای آینده بپردازند(C. P. Lo،1997).

جامعه شناسی در دانشگاه شیکاگو با تاکید بر بوم شناسی در اواخر قرن ۱۹ شکل گرفت. بوم شناسی به طور کلی بر نحوه توزیع فعالیت های اجتماعی (کیفیت زندگی) در فضا و زمان تاکید دارد. با استفاده از این دیدگاه بوم شناسان به دو موضوع اصلی توجه داشتند که در تحلیل کیفیت زندگی از اهمیت خاصی برخوردارند. اول اینکه توزیع فعالیت ها در فضا و زمان و در محیط شهری چگونه باعث یا مانع دست یابی به اهداف جمعی می شود. از جمله مفاهیم اصلی که بوم شناسان از آن استفاده می کنند، همزیستی، رقابت، هجوم و استقرار، تعادل طبیعی و انطباق با محیط زیست است. همزیستی به معنای زندگی مشترک اورگانیسم های غیر شبیه است و هجوم به معنی ورود یک نژاد یا یک گروه از افراد به یک منطقه و بیرون راندن اهالی قبلی است. تعادل طبیعی به معنی رابطه میان گیاه و جانور و محیط در صورتی است که تعادل محیط حفظ شود به طوری که موجودات مکمل یکدیگر باشند. در مطالعه این نوع روابط بوم شناسان تاکید می کنند که بقا و انطباق با محیط موجودات با یکدیگر از جمله مسایل مهم در بقای شبکه زندگی در محیط است(Mokhtari & Nazari,2010:105).

بطور کلی باتوجه به مسائل مطرح شده پژوهش حاضر در صدد حل این مسئله می‌باشد که رشد فزآینده اراضی شهری چه تأثیراتی بر

[1] Santos, L.D.

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

برکیفیت زندگی مناطق پیراشهری دارد بر همین اساس فرضیه‌های ذیل مطرح می‌شود که:

- به نظر می رسد میزان رضایت شهروندان و ساکنان مناطق مورد نظر از مولفه‌های کاربری تأثیرگذار بر روی کیفیت زندگی آنها و عملکرد مسئولین بسیار بالا است.
- به نظر می‌رسد مؤلفه‌های تأثیرگذار کاربری بر کیفیت زندگی در سطح مطلوبی از منظر شهروندان بر کیفیت زندگی آنها اثرگذار است.

Mardani (2022)، در پژوهشی تحت عنوان ارزیابی کیفیت زندگی در روستاهای پیراشهری، مورد: دهستان صادقیه شهرستان نجف آباد به این نتیجه رسیده‌اند برای تحلیل داده‌ها از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شد. یافته های پژوهش نشان می دهد که در کل شاخص های «امنیت اجتماعی و فردی، کیفیت بهداشت و سلامت و کیفیت محیط زیست» در وضعیت مناسب تری نسبت به شاخص های دیگر قرار دارند و شاخص های کیفیت درامد و اشتغال و کیفیت زیرساخت در وضعیت نامناسبی قرار دارند.

Darvishi (2018)، در پژوهشی تحت عنوان سنجش اثر بالقوه طرح هادی روستایی در کیفیت زندگی مناطق پیراشهری (مطالعه موردی شهرستان اردبیل) به این نتیجه رسیده‌اند که با استفاده از مدل تحلیل عاملی, تعداد ۱۵ متغیر در قالب سه مولفه مورد آزمون قرار گرفتند. نتایج آزمون تحلیل عاملی نشان می دهد, در مجموع ۶۸/۴۹ درصد از واریانس کل به بعد اجتماعی و اقتصادی تاثیرگذار بر کیفیت زندگی روستاییان به خود اختصاص داده است. همچنین نتایج حاصل از چرخش عامل ها به روش واریماکس نشان می دهد, دسترسی به خدمات اعتباری و مالی, احساس امنیت در برابر سوانح طبیعی, کاهش احساس فقر و ایجاد انگیزه جهت پیشرفت شغلی بعنوان چهار عامل اصلی اثرگذار بر روی کیفیت زندگی خانوار محدوده مورد مطالعه می باشد در نتیجه می توان در نهایت پیشنهاد نمود که در بخش های اختصاص یافته شده به طرح هادی نباید تنها به کالبد روستاها توجه نمود بلکه با توجه به شرایط اجتماعی, اقتصادی و زیست محیطی روستاهای متفاوت طرح هادی متفاوتی برای آن تدوین نمود.

Sajjadianet et al (2016)، در پژوهشی تحت عنوان تحلیلی بر رشد سریع شهرنشینی و کیفیت زندگی درکلانشهر اهواز به این نتیجه رسیده‌اند که پیدایش و گسترش حجم بالای مناطق حاشیه‌نشین (حدود ۴۰ درصد وسعت شهر اهواز)، نابرابری و عدم تعادل در تخصیص امکانات و سرانه‌های شهری و گسترش مشکلات زیست محیطی از مهم‌ترین پیامدهای رشد سریع شهرنشینی در کیفیت زندگی شهر اهواز بوده است. بر اساس یافته‌های کمّی نیز از لحاظ رضایتمندی و سطح کیفیت زندگی، از نظر شاخص‌های منتخب اشتغال، درآمد، حمل و نقل، مسکن، آموزش، بهداشت و سلامت، امنیت، اوقات فراغت، وابستگی و تعلق به محله و ICT، محله کیانپارس با بالاترین سطح کیفیت زندگی به عنوان محله برتر، محله گلستان به عنوان محله متوسط و محله عامری نیز به عنوان محله دارای پایین‌ترین سطح رضایتمندی و کیفیت زندگی مشخص شدند. بر اساس نتایج به دست آمده می‌توان گفت شهر نشینی سریع و لجام گسیخته در این شهر، بسیاری از فرصت‌ها را برای ارتقاء کیفیت زندگی به شدت محدود و در محیط‌های مختلف شهری ناموزون و نامتعادل نموده است.

Najafi et al (2014)، در پژوهشی به سنجش شاخص‌های توسعه در مناطق شهری با تأکید بر کیفیت زندگی. مطالعهٔ موردی: شهر کاشان پرداختند یافته‌های بدست آمده نشان‌دهنده، تفاوت معنی‌دار تا سطح ۹۹٪ در رابطه با مؤلفه‌های اقتصادی و کالبدی-زیست محیطی و تفاوت معنی‌دار ۹۵ درصد بین مؤلفه‌های اجتماعی در سطح نواحی مورد مطالعه می‌باشند. میانگین‌های رتبه‌ای بدست آمده نشان‌دهنده، وضعیت اقتصادی، اجتماعی و کالبدی-زیست محیطی بهترناحیه یک نسبت به دو ناحیه دیگر است.

Zanganeh (2013)، در مقاله‌ای با عنوان « تحلیلی بر امنیت ادراکی تصرف و نقش آن در توانمند سازی و کیفیت مسکن سکونتگاه‌های غیررسمی، نمونه موردی: قلعه نو دهراز سبزوار» و

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

برای تحلیل داده ها نیز از روش‌های آماری شامل آزمون t تک نمونه ای و همبستگی پیرسون پرداخته‌اند. نتایج پژوهش بیانگر تأثیر معنادار مؤلفه‌های امنیت ادراکی تصرف بر کیفیت مسکن و توانمندسازی است.

Shekohi (2013)، در پژوهشی به بررسی بررسی عوامل مؤثر بر ارتقاء کیفیت زندگی شهری در سکونتگاه غیررسمی پنج تن آل عبا (التیمور مشهد) با استفاده از روش های آماری تحلیل عاملی، آنالیز واریانس، آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن و آزمون یومان ویتنی استفاده پرداخته و درنهایت یافته‌های پژوهش نشان داد که به ترتیب شاخص‌های کالبدی و شاخص‌های اجتماعی و اقتصادی، دارای بالاترین میزان همبستگی نسبت به کیفیت زندگی شهری هستند.

Marsoosi (2013)، در مقاله‌ای تحت عنوان بررسی وضعیت مسکن غیر رسمی در شهرهای استان تهران با استفاده از مدل تحلیل خوشه ای به گروه بندی شهرهای استان تهران بر اساس شاخص های کمی و کیفی و نمره استاندارد (Z) این شاخص ها پرداخته شده است نتایج حاصل از تحقیق نشان می‌دهد که بررسی معضل مهاجرت و تأثیر آن در مسکن شهری و دلیل این وضعیت نامطلوب شاخص های کمی و کیفی را در دسترسی به خدمات اساسی مسکن دانسته و بازتاب آن را در زندگی فردی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی و سیاسی و تربیتی شهروندان مؤثرمی‌داند.

Heraperger et all (2018)، دربارهٔ تأثیر برنامه‌ریزی فضایی بر تغییر زمین‌های شهری برای اینکه نقش برنامه‌ریزی فضایی در توسعهٔ شهری بهتر تحلیل شود، باید تمایز بیشتری بین مسائل زیر قائل شد:

۱. اهداف بیان‌شده در برنامه‌ها؛ ۲. ابزار اجرای برنامه‌ها با پروسه‌های حکمرانی و ۳. نقش شرایط خارجی در روند اجرای آن.

Zhang et al (2018)، در تحلیل الگوهای آینده احتمالی تغییر کاربری اراضی، نخست چند سناریوی آینده برای ارزیابی آثار تغییر کاربری اراضی شامل تحولات جمعیتی مختلف (رشد طبیعی جمعیت، مهاجرت و تنظیم جمعیت‌شناسی)، اجرای مناطق حفاظت‌شده در هر منطقه و تشدید سیستم‌های کشاورزی تجزیه و تحلیل و در ادامه دو راه حل ممکن برای کاهش آثار تغییر کاربری اراضی در منطقه بررسی می‌شود: مهاجرت به مناطق دیگر یا مقررات جمعیت‌شناسی همراه با تشدید سیستم‌های کشاورزی.

Sun et al (2018)، درتحقیقی تحت عنوان کمّی سازی میزان رشد و پویایی شهر درشهرگوانژو با استفاده ازRs پرداخته اند که هدف از این تحقیق برآورد میزان کمّی رشد شهری و کمک به برنامه‌ریزان در استفاده از زمین‌های شهری بوده است. مونالیزا , Mishra (2014) ، در پژوهشی تحت عنوان بررسی گستردگی شهری و تغییرات کاربری اراضی با استفاده از RS و GIS (نمونه موردی: شهر بوبنسوار) او به منظور بررسی این موضوع از روش های Gis استفاده کرده است که هدف از آن ارزیابی پراکنش شهر، نظارت بر استفاده از زمین شهری، ارزیابی تغییرات کاربری اراضی، پیشبینی گسترش شهر در آینده بوده است. در همین راستا مدل مفهومی(شکل ۱) در خصوص کیفیت زندگی شهری تدوین گردید.

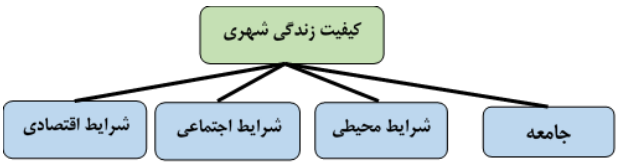

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

Sources: Research Findings, 2022

۲. روش تحقیق

روش گردآوری داده‌ها در این تحقیق شامل روش کتابخانه‌ای و روش پیمایش مقطعی است. ابتدا، محقق با استفاده ۸۰ درصدی از منابع دیجیتال و کتاب‌های موجود اقدام به جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز نموده است و باتوجه به هدف پژوهش جامعه آماری مورد ارزیابی ما سرپرستان خانوار ساکن در منطقه ننله شهر سنندج می‌باشد که برای بررسی فرضیه‌های اقدام به جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز برای رسیدن هدف فرضیه‌ها از طریق پرسشنامه انجام گردید باجمع‌آوری پرسشنامه‌های توزیع شده، مشاهده شده که در مجموع ۵۰ پرسشنامه برای انجام تجزیه تحلیل‌های آماری وارد نرم

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

افزارهای آماری شدند (که این تعداد از طریق فرمول کوکران محاسبه گردیده شده) نکته قابل توجه دیگر درصد پاسخگویی کامل به پرسشنامه‌ها است که در این تحقیق برابر با ۹۰٪ می‌باشد. و میزان آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه برابر با ۰٫۸۳ بوده است. سپس اطلاعات را متناسب با فرضیه‌های مورد نظر در راستایی دست‌یابی آسان‌تر به پاسخ فرضیات مورد نظر از مدل های HOLSAT و ویکور استفاده می نماییم و همانگونه که فرضیه ابتدایی پژوهش مطرح گردیده برای سنجش میزان رضایت ساکنین از ویژگی های کیفیت زندگی و عملکرد مسئولین متناسب با انتظارت ساکنین و عملکرد مسئولین از طریق مدل HOLSAT به سنجش این موضوع می‌پردازیم که این مدل یک مدل HOLSAT یک مدل نسبتاً جدید است که تلاش می‌کند به پیچیدگی اندازه‌گیری رضایت ساکنان در یک پدیده بپردازد (Truong & Foster, 2006)، این مدل توسط جان ترایب و تیم اسنیث[1] برای اولین بار در سال ۱۹۹۸، ارائه شده است (Tribe & Snaith, 1998). ارائه دهندگان این رویکرد سعی کرده اند بر محدودیت های مدل های دیگر مانند سروکوال[2] و سروپرف[3] و غیره زمانیکه به اندازه گیری رضایت از یک پدیده اعم از انسانی و طبیعی می پردازند، غلبه کنند (Truong & Foster, 2006). در واقع مشخصه کلیدی و وجه تمایز این مدل در اندازه گیری رضایت موضوع مذکور است که در مدل های دیگر تأکید صرف بر ارائه کننده یک خدمت خاص مانند بازارچه و خدمات آن. این مدل با تجزیه و تحلیل انتظارات و عملکرد از ساکنان یک پدیده به اندازه گیری رضایت ساکنان می پردازد که شامل نگرش های مثبت و منفی افراد است و برای رسیدن به هدف دوم پژوهش که همان تایید یا رد این فرضیه می باشد از مدل تحلیل سلسله مراتبی ویکور استفاده نموده ایم که این مدل یک فرایند تصمیم گیری است که شامل «تعریف اهداف تصمیم گیری»، «جمع‌آوری اطلاعات مربوطه»، «ارزیابی مزایا و معایب شاخص‌ها»، «نظارت بر نتایج، به صورتی که اطمینان حاصل شود که هدف تصمیم‌گیری به دست آمده است یا خیر» و «تولید گسترده‌ترین طیف‌های جایگزین» است (Wei-Wen, 2009: 1228).

۲. ۱. معرفی محدوده مورد مطالعه

شهرستان سنندج دراستان کردستان با مساحت ۲۹۰۶کیلومتر مربع که بین ۳۵ درجه و۱دقیقه تا ۳۵ درجه و۳۲ دقیقه عرض شمالی و ۴۶ درجه و ۱۸ دقیقه تا ۴۷ درجه و ۱۶ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ واقع شده است. این شهر از دهه ۱۳۴۵ – ۱۳۹۵ به موازات افزایش جمعیت، ناشی از مهاجرت‌های روستایی- شهری، رشد فیزیکی شهری منجر به ادغام ۴ روستا در مادرشهر سنندج شده است. این ۴ روستا، در حال حاضر جزء حیطه خدمات شهری هستند و در قالب حوزه‌های منفصل و متصل شهری به حیات خود ادامه می‌دهند. این محلات به جهت ویژگی‌های اجتماعی و اقتصادی جمعیت ساکن در آن، موقعیت جغرافیایی و رشد بدون برنامه، برخی از آنها جزو محلات فقیرنشین و حاشیه نشین شهر سنندج هستند و از جنبه شاخص‌های کیفیت زندگی با هم تفاوت-های بیشماری دارند که نیازمند آن است که مورد بررسی قرار گیرند. منطقه مورد مطالعه، منطقه فقیرنشین ننله در شهر سنندج است. این محله که قبلا روستایی در حومه شهر سنندج بوده است، در گذر زمان به جهت فاصله اندکی که با شهر سنندج داشته و قیمت مسکن و زمین پایین، پذیرای مهاجرین روستایی از روستاهای اطراف و شهروندان طبقه کم درآمد از شهر سنندج بوده است، این محله نیز در حال حاضر از سطح پایین کیفیت زندگی برخوردار هستند، که نیازمند بررسی می‌باشند (Population and housing census of 2015). شکل ۲ موقعیت محدوده مورد مطالعه در این پژوهش را نشان می‌دهد.

[1]. Jhon Tribe & Tim Snaith

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

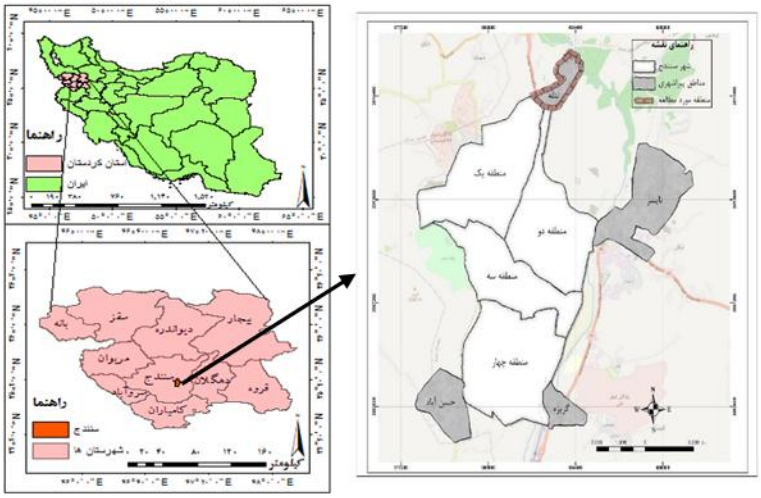

شکل ۲. نقشه موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه، Research Findings,2022

۳. یافته‌های پژوهش

این بخش اختصاص به جمع‌آوری ویژگی‌های فردی و اجتماعی افرادی که مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند اختصاص یافته است که در جدول زیر ویژگی‌ها افراد مورد مطالعه را بازگو می نماید. جدول ۱ ویژگی‌های فردی-اجتماعی افراد را نمایان می کند.

جدول شماره۱. ویژگی‌های فردی-اجتماعی افراد

جنسیت		سن		وضعیت تاهل		سطح تحصیلات	
مرد	٪ ۵۸/۶	۱۵-۲۵	٪۵۵/۴	مجرد	٪۵۲	فوق لیسانس به بالا	٪۱۸
		۲۶-۳۵	٪۲۳/۶			لیسانس	٪۲۲/۸
		۳۶-۵۵	٪۱۲/۵			فوق دیپلم	٪۱۵
زن	٪۴۱/۴	۵۶-۷۰	٪۸/۵	متاهل	٪۴۸	دیپلم	٪۴۰
						راهنمایی	٪۳
						کم سواد بی سواد	٪۱/۲

اشتغال	متخصصین	کارمند دولت	خدمات	کارگر	کشاورزان	سایر موارد
	٪۴/۳	٪۱۷/۶	٪۱۹/۱	٪۶	٪۱۸/۱	٪۳۸

Sources :Research Findings, 2022

بر اساس جدول فوق که به یافته‌های توصیفی پرداخته شده است می‌توان اذعان نمود که اکثریت افراد نمونه با میزان ۵۸ درصد را آقایان به خود اختصاص داده‌اند که کل جامعه نمونه ۵۲ درصد مجردها و مابقی متأهل ها به خود اختصاص داده‌اند. در تحلیل بخش سنی که گروه‌های سنی افراد نمونه به چهار دسته تقسیم بندی شده است اکثریت گروه‌های سنی را گروه سنی زیر ۲۵ سال به خود اختصاص داده است و کمترین را گروه سنی بالای ۵۶ سال به خود اختصاص داده است و در بحث میزان تحصیلات افراد نمونه بیشتری میزان تحصیلات را گروه دیپلم با میزان ۴۰ درصد و کمترین را گروه کم سواد و بی سواد با میزان تقریبی ۱ درصد به خود اختصاص داده است بخش دیگری که در بخش یافته‌های توصیفی به آن پرداخته‌ایم

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

بخش نوع اشتغال افراد نمونه می‌باشد که که بیشترین به بخش سایر با ۳۸ درصد و پس از آن گروه خدمات و کشاورزان به ترتیب با میزان ۱۹ و ۱۸ درصد به خود اختصاص داده‌اند.

یافته‌های تحلیلی پژوهش

اولین فرضیه‌ای که در ارتباط با موضوع پژوهش مطرح می‌گردد، این است که بین مولفه‌های مورد نشر و رضایت شهروندان و عملکرد مسئولین رابطه‌ای معناداری وجود دارد که این رابطه ممکن است به صورت مطلوب یا نامطلوب باشد، در ادامه به بررسی وضعیت هر یک از شاخص های این مؤلفه و فرضیه‌ی مربوطه پرداخته می‌شود. به منظور دستیابی به اهداف فرضیه اول پژوهش با توجه به نوع شاخص های موجود در مؤلفه پیامدهای گردشگری ، از مدل HOLSAT استفاده شده است.

سنجش برآورده شدن انتظارت شهروندان از عملکرد مسئولین با مدل HOLSAT، بُعد فرهنگی و اجتماعی

به منظور محاسبه سطوح برآورده شدن انتظارات شهروندان و از عملکرد مسئولین در مؤلفه بعد فرهنگی و اجتماعی(جدول ۲) از زیر مولفه‌های نظیر(امنیت اجتماعی، فضای گذران اوقات فراغت، مشارکت دادن شهروندان، امکانات بهداشتی، عدم جرم و جنایت، امکانات آموزشی و احساس رضایت از امنیت فردی)، ابتدا میانگین هر یک از مؤلفه ها در دو قسمت «انتظارات و عملکرد» محاسبه شده و سپس در مدل HOLSAT قرار گرفت. مقایسه میانگین انتظارات و عملکرد مشاهده شده برای مؤلفه اقتصادی(شکل۳ و جدول ۲) نشان می‌دهد که تفاوت میانگین‌ها برای آیتم‌های "تمامی آنها" مثبت است به این دلیل که آنها انتظار بالایی را از این شهر در رابطه با این آیتم‌ها نداشته‌اند و از طرفی عملکرد این شهر در برآورده کردن این انتظارات نیز بالا بوده است. به‌گونه‌ای از منظر آنها پیش رفته که می‌تواند شهر به زودی در این بعد پیشرفت چشم گیری در توسعه کیفیت زندگی داشته باشد. نکته قابل ذکر این است که Truong در سال ۱۹۹۸ تأکید داشته است که تفاوت میانگین ها در حین بالا بودن انتظارات و پایین بودن سطح عملکرد منفی می شود. بنابراین مطابق با نتایج ارائه شده در جدول زیر بالاترین سطح رضایت مربوط به مؤلفه کاهش جرم و جنایت با سطح رضایت (۱,۲۳) و کمترین سطح رضایت مربوط به امنیت اجتماعی، با مقدار (۰,۱۲) است علت کمترین رضایت مقایسه خود بومیان محله را با دیگر مناطق شهر با توجه به زندگی آنها با نواحی پیرامونی و نزدیکی آنها با هم می‌باشد.

جدول۲. انتظارات، عملکرد و سطح رضایت از مولفه‌های فرهنگی و اجتماعی

ردیف	مولفه‌های بُعد فرهنگی و اجتماعی	سطح رضایت	عملکرد	انتظارات
		عملکرد- انتظارات	میانگین	میانگین
۱	امنیت اجتماعی،	۰,۱۲	۱,۶۱	۱,۴۹
۲	فضای گذران اوقات فراغت،	۰,۶۲	۲,۲۱	۱,۵۹
۳	مشارکت دادن شهروندان، امکانات بهداشتی،	۰,۲۴	۲,۵۷	۲,۳۳
٤	کاهش جرم و جنایت،	۱,۲۳	۲,۴۳	۱,۲
٥	امکانات آموزشی و	۰,۸۶	۲,۵۶	۱,۷۰
٦	احساس رضایت از امنیت فردی	۰/۶۷	۲,۴۵	۱/۷۸

Sources :Research Findings, 2022

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

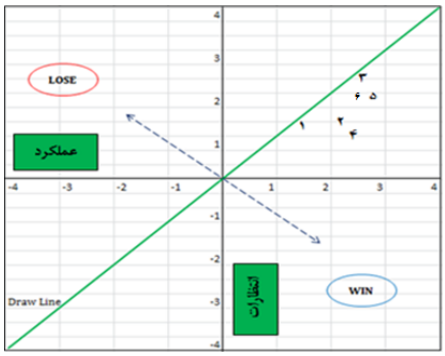

شکل۳. نمودار انتظارات/عملکرد در بعد اجتماعی و فرهنگی
Sources :Research Findings,2022

به منظور روشن شدن وضعیت انتظارات شهروندان از مؤلفه-های بعد اجتماعی و فرهنگی مورد بررسی قرار گرفته، از ماتریس مدل HOLSAT یعنی ماتریس انتظارات بر عملکرد استفاده شده است. پنج آیتم بعد اقتصادی در قسمت سناریو (Win) قرارگرفته اند، نتایج نشان می دهد که ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی شهر در بخش کیفیت زندگی توانسته‌اند انتظارات مردم محلی را برآورده و رضایت آنها را جلب نماید.

اقتصادی

به منظور محاسبه سطوح برآورده شدن انتظارات شهروندان از توسعه کیفیت زندگی در مؤلفه بُعد اقتصادی(جدول۳) از سوی مسئولین از زیر مولفه‌های نظیر (هزینه تأمین نیازهای اولیه از جمله خوراک و پوشاک، توزیع عادلانه ثروت و درآمد، وجود فرصت‌های شغلی و فرصت‌های شغلی) ابتدا میانگین هریک از مؤلفه ها در دو قسمت انتظارات و عملکرد مسئولین محسابه شده و سپس مقایسه میانگین انتظارات و عملکرد برای مؤلفه‌های بُعد اقتصادی گویای آن است که تفاوت میانگین ها برای آیتم‌های " توزیع عادلانه ثروت و درآمد " منفی است و عملکرد این شهر در برآورده کردن این انتظارات بسیار پایین بوده است. اما در ارتباط با آیتم‌های " هزینه تأمین نیازهای اولیه از جمله خوراک و پوشاک، فرصت‌های شغلی و وجود فرصت‌های شغلی " این شهر نیز عملکرد قابل قبولی دارند. همچنین بالاترین سطح رضایت مربوط توزیع عادلانه ثروت و درآمد و کمترین سطح رضایت مربوط فرصت‌های شغلی است علت آن هم عدم وجود فرصت‌های شغلی متناسب با کیفیت و اداره کار می‌باشد.

جدول ۳. انتظارات، عملکرد و سطح رضایت از مولفه‌های اقتصادی

ردیف	مولفه‌های اقتصادی	تفاوت میانگین	عملکرد	انتظارات
		عملکرد- انتظارات	میانگین	میانگین
۱	هزینه تأمین نیازهای اولیه از جمله خوراک و پوشاک،	۰,۵	۲,۲۵	۱,۷۵
۲	توزیع عادلانه ثروت و درآمد،	-۰,۰۱	۱,۳۳	۱,۳۴
۳	وجود فرصت‌های شغلی و	-۰,۷۴	۱,۴۷	۲,۲۱
٤	فرصت‌های شغلی	-۱/۹۲	۰,۹۲	۲,۸۴

Sources :Research Findings, 2022

مطابق شکل۴، هزینه تأمین نیازهای اولیه از جمله خوراک و پوشاک، فرصت‌های شغلی و وجود فرصت‌های شغلی بر روی سناریوی (Lose) قرار دارند، به عبارتی انتظارات شهروندان از مسئولین در این زمینه برآورده نشده است. اما هزینه تأمین نیازهای اولیه از جمله خوراک و پوشاک بر روی سناریوی (Win) قرار گرفته‌اند که نشان می‌دهد انتظارات شهروندان این شهر از مسئولین در این زمینه برآورده شده است.

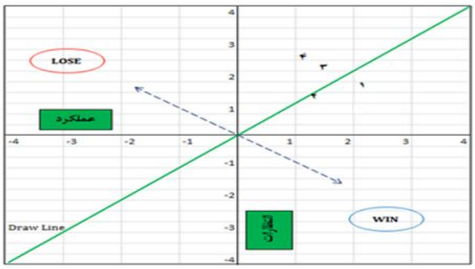

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

شکل٤. نمودار انتظارات/عملکرد از مولفه‌های اقتصادی

Sources :Research Findings, 2022

زیست محیطی

به منظور محاسبه سطوح برآورده شدن انتظارات شهروندان از عملکرد مسئولین در مولفه‌های کیفیت زندگی در مؤلفه بُعد محیطی (جدول۴) از زیر مولفه‌های نظیر (سیستم جمع‌آوری و بازیافت زباله، کیفیت بهداشت مکان‌های عمومی، وجود سیستم فاضلاب خانگی و شهری، احساس از وضعیت سلامت و کیفیت آب) ابتدا میانگین هریک از مؤلفه ها در دو قسمت انتظارات و عملکرد محسابه شده و سپس مقایسه میانگین انتظارات و عملکرد برای مؤلفه های تسهیلات گویای آن است که تفاوت میانگین ها برای آیتم‌های " کیفیت بهداشت مکان-های عمومی،" منفی است و عملکرد این شهر در برآورده کردن این انتظارات بسیار پایین بوده است با وجود اینکه از نظر محیطی شهر بسیار غنی بوده ولی از منظر نگهداشت و رسیدگی مسئولین از آسیب‌پذیری ناحیه باعث شده است به مرور این شهر از این لحاظ دچار ضعف گردد. اما در ارتباط با آیتم‌های" سیستم جمع‌آوری و بازیافت زباله، وجود سیستم فاضلاب خانگی و شهری، احساس از وضعیت سلامت و کیفیت آب" این شهر نیز عملکرد قابل قبولی دارند. همچنین بالاترین سطح رضایت مربوط به مناسب بودن کیفیت آب به علت دسترسی آسان به مهمترین منبع تولیدی آب شهر سنندج یعنی آب بندان توشن و کمترین سطح رضایت مربوط به کیفیت بهداشت مکان‌های عمومی است.

جدول٤. انتظارات، عملکرد و سطح رضایت از مولفه‌های محیطی

ردیف	مولفه‌های محیطی	سطح رضایت	عملکرد	انتظارات
		عملکرد- انتظارات	میانگین	میانگین
١	سیستم جمع‌آوری و بازیافت زباله،	٠,٧	١,٨۴	١,١۴
٢	کیفیت بهداشت مکان‌های عمومی،	-٠,٥۴	١,٨٠	٢,٣۴
٣	وجود سیستم فاضلاب خانگی وشهر	٠,١٣	٢,٠١	١,٨٨
٤	احساس از وضعیت سلامت	١,٠١	٢,١	١,٠٩
٥	کیفیت آب	١,٠۶	٣,١	٢,٠۴

Sources :Research Findings, 2022

مطابق ماتریس انتظارات و عملکرد دسترسی(شکل۵)، آیتم کیفیت بهداشت مکان‌های عمومی بر روی سناریوی (Lose) قرار دارد که نشان می‌دهد انتظارات شهروندان در این زمینه برآورده نشده است. اما سیستم جمع‌آوری و بازیافت زباله، وجود سیستم فاضلاب خانگی و شهری، احساس از وضعیت سلامت و کیفیت آب در روی سناریوی (Win) قرار گرفته اند و این به معنای برآورده شدن انتظارات شهروندان می‌باشد.

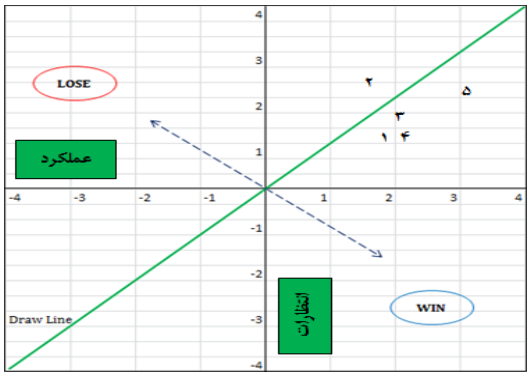

شکل۵. نمودار انتظارات/عملکرد مولفه‌های محیطی

Sources :Research Findings, 2022

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

کالبدی

به منظور محاسبه سطوح برآورده شدن انتظارات شهروندان از عملکرد مسئولین برای توسعه کیفیت کالبدی در مؤلفه بُعد کالبدی از زیر مولفه‌های نظیر (کیفیت مسکن، وجود و دسترسی آسان به فضای باز و سبز عمومی، دسترسی به ایستگاه اتوبوس – تاکسی، وجود مدرسه ابتدای – مهد کودک و وضعیت خیابان‌ها) ابتدا میانگین هریک از مؤلفه ها در دو قسمت انتظارات و عملکرد محسابه شده مطابق جدول شماره ۵ و سپس مقایسه میانگین انتظارات و عملکرد برای مؤلفه های تسهیلات گویای آن است که تفاوت میانگین ها برای تمامی آیتم‌ها " کیفیت مسکن، وجود و دسترسی آسان به فضای باز و سبز عمومی، دسترسی به ایستگاه اتوبوس – تاکسی، وجود مدرسه ابتدای – مهد کودک و وضعیت خیابان‌ها " منفی است و عملکرد این شهر در برآورده کردن این انتظارات بسیار پایین بوده است با وجود اینکه این شهر از نظر مواهب طبیعی بسیار غنی و دارای تنوع بسیار بالا در جذب گردشگر و ارائه خدمات به آنها می‌باشد. همچنین بالاترین سطح رضایت مربوط به فعالیت دسترسی به ایستگاه اتوبوس – تاکسی و کمترین سطح رضایت مربوط به وجود و دسترسی آسان به فضای باز و سبز عمومی است.

جدول۵- انتظارات، عملکرد و سطح رضایت از مولفه‌های کالبدی

ردیف	مولفه‌های کالبدی	سطح رضایت	عملکرد	انتظارات
		عملکرد	میانگین	میانگین
۱	کیفیت مسکن،	-۰,۹۵	۱,۱۰	۲,۰۵
۲	وجود و دسترسی آسان به فضای باز و سبز عمومی	-۱,۶۴	۱,۰۶	۲,۷
۳	دسترسی به ایستگاه اتوبوس - تاکسی ،	-۰,۲۹	۱,۶۵	۱,۹۴
٤	وجود مدرسه ابتدای و مهد کودک و	-۱,۱۸	۱,۱۲	۲,۳
۵	وضعیت خیابان‌ها.	-۰,۶۶	۱,۲	۱,۸۶

Sources :Research Findings, 2022

مطابق ماتریس انتظارات و عملکرد دسترسی (شکل ۶)، تمامی آیتم کالبدی اعم از مطلوب بودن سطح خدمات ارائه شده، کیفیت مسکن، وجود و دسترسی آسان به فضای باز و سبز عمومی، دسترسی به ایستگاه اتوبوس – تاکسی، وجود مدرسه ابتدای – مهد کودک و وضعیت خیابان‌ها بر روی سناریوی (Lose) قرار دارد که نشان می‌دهد انتظارات گردشگران و شهروندان در این زمینه برآورده نشده است.

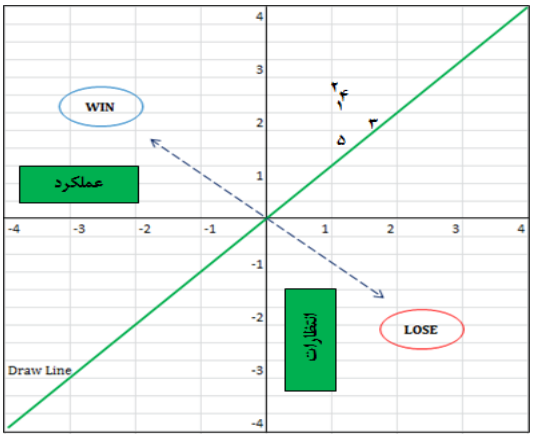

شکل٦. نمودار انتظارات/عملکرد مولفه‌های کالبدی

Sources :Research Findings,2022

با توجه به نوع فرضیه دوم ابتدا سعی شده مولفه‌های اثرگذار بر روی کیفیت زندگی شهروندان مشخص گردد سپس از طریق تکنیک‌های تصمیم گیری چند معیاره یکی از بهترین روش‌هایی است که برای تعیین سطح تأثیرگذاری است استفاده می‌نماییم. از ویژگی‌های این تکنیک فرایند تصمیم گیری است که شامل «تعریف اهداف تصمیم گیری»، «جمع-آوری اطلاعات مربوطه»، «ارزیابی مزایا و معایب شاخص‌ها»، «نظارت بر نتایج، به صورتی که اطمینان حاصل شود که هدف تصمیم‌گیری به دست آمده است یا خیر» و «تولید گسترده‌ترین طیف‌های جایگزین» است (Wei-Wen, 2009: 1228). در این میان از مهم‌ترین مدل‌های چند معیاره، مدل ویکور را می‌توان بر شمرد که به منظور بهینه‌سازی سیستم‌های پیچیده چند معیاره به کار می‌رود . این روش که مبتنی بر برنامه‌ریزی توافقی مسائل تصمیم گیری چند معیاره است، مسائلی با

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

معیارهای نامتناسب و ناسازگار را مورد ارزیابی قرار می‌دهد و در شرایطی که فرد تصمیم گیرنده قادر به شناسایی و بیان برتری‌های یک مسأله در زمان شروع و طراحی آن نیست (Santos & Martin, 2007) و استدلال انسان در استفاده از اطلاعات برای تصمیم سازی، به صورت تقریبی و عدم قطعیت می‌باشد (Wong & Vincent, 2011: 157).

در این مدل همواره چند گزینه مختلف وجود دارد که این گزینه‌ها براساس چند معیار، به صورت مستقل، ارزیابی می‌شوند و در نهایت گزینه‌ها براساس ارزش، رتبه‌بندی می‌گردند (Dadashpour, 2013: 99). همانطور که اشاره شد در پژوهش حاضر به منظور بررسی مؤلفه‌های کیفیت زندگی در راستای ارزیابی وضعیت اثرگذاری آن‌ها در شهر سؤالات پرسشنامه مربوط به ارزیابی مؤلفه‌ها، اساس محاسبات مدل قرار گرفتند که با استفاده از داده‌های خام به دست آمده از پرسشنامه به تجزیه و تحلیل موضوع مورد مطالعه براساس مراحل زیر پرداخته شده است.

۱- تشکیل ماتریس تصمیم گیری:

پس از شناسایی مهم‌ترین مؤلفه‌های کیفیت زندگی، با نظرخواهی از مسئولان و کارشناسان و با استفاده از تجربیات تحقیقات انجام شده در رابطه با موضوع مورد مطالعه در راستای شناسایی وضعیت مطلوبیت و نحوه وجود مؤلفه‌های کیفیت زندگی در شهر سنندج، در پرسشنامه، سؤالات مربوط به این مؤلفه‌ها گنجانده شد که مبنایی برای مدل تحقیق و ماتریس تصمیم گیری به شمار می‌رود. جدول۶ ماتریس مؤلفه‌های مورد بررسی در قالب مؤلفه‌های شکل گیری کیفیت زندگی در شهر سنندج را بیان می‌کند.

۲- محاسبه مقادیر نرمال شده:

فرض می‌کنیم **m** گزینه و **n** معیار داریم. گزینه‌های مختلف (**i**) به عنوان **Xi** مشخص شده‌اند. برای گزینه **Xi** رتبه جنبه **j**ام به عنوان **Xij** مشخص شده و برای سایر گزینه‌ها نیز به همین ترتیب است. به منظور نرمال‌سازی مقادیر ابتدا همه مقادیر ماتریس که بیانگر دیدگاه شهروندان به میزان اهمیت هر یک از متغیرهای فوق در قالب طیف لیکرت می‌باشد؛ به توان دو رسانده و مجموع هر ستون جمع می‌گردد و سپس جذر مجموع هر ستون گرفته شده و در نهایت هر یک مقادیر بر جذر به دست آمده تقسیم می‌گردد (Ghafari et al, 2014: 85).

جدول ٦. جدول بی مقیاس مؤلفه های اثرگذار بر کیفیت زندگی براساس تکنیک ویکور

علامت اختصاری	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
۱EC	۰,۲۳۹	۰,۳۲۲	۰,۰۹۱	۰,۱۳۴	۰,۱۰۷
۲EC	۰,۱۸	۰,۱۶۲	۰,۲۶	۰,۳۱۸	۰,۱۷
۳EC	۰,۱۹۳	۰,۲۰۸	۰,۳۱۴	۰,۱۸۳	۰,۱۳۸
۴EC	۰,۰۹۷	۰,۰۷۶	۰,۲۷۷	۰,۴۱۸	۰,۴۷۸
۵EC	۰,۱۶۹	۰,۱۷	۰,۲۹۸	۰,۲۶۶	۰,۲۰۸
۶EC	۰,۲۵۲	۰,۱۲۳	۰,۲۹۸	۰,۲۰۲	۰,۲۷۷
۷EC	۰,۱۸	۰,۱۴۲	۰,۲۰۳	۰,۳۱۸	۰,۳۴۶
۸EC	۰,۲۵۲	۰,۳۱۳	۰,۱۱۲	۰,۱۳۴	۰,۰۶۹
۹EC	۰,۲۳۹	۰,۳۰۴	۰,۱۶۶	۰,۱۱۶	۰,۰۷۵
۱۰EC	۰,۲۷۷	۰,۲۳۸	۰,۲۰۳	۰,۱۳۴	۰,۱۰۱
۱۱EC	۰,۳۴۹	۰,۱۸۹	۰,۲۲۳	۰,۰۸۲	۰,۱۳۸
۱۲EC	۰,۲۰۴	۰,۲۲۸	۰,۱۸۶	۰,۲۵	۰,۱۳۸
۱۳EC	۰,۲۶۳	۰,۱۱۵	۰,۲۰۳	۰,۲۶۹	۰,۳۰۸
۱۴EC	۰,۲۳۹	۰,۲۳۸	۰,۲۷۷	۰,۰۸۲	۰,۱۷۶
۱۵EC	۰,۲۱۵	۰,۲۸۵	۰,۲۰۳	۰,۱۶۸	۰,۰۳۸
۱۶EC	۰,۲۲۸	۰,۲۳۸	۰,۲۰۳	۰,۱۸۳	۰,۱۳۸
۱۷EC	۰,۲۳۹	۰,۲۴۷	۰,۱۶۶	۰,۱۵	۰,۲۱۴
۱۸EC	۰,۲۱۵	۰,۲۹۵	۰,۱۶۶	۰,۱۵	۰,۱۰۷
۱۹EC	۰,۱۴۵	۰,۲۱۹	۰,۲۰۳	۰,۲۳۵	۰,۳۴
۲۰EC	۰,۱۶۹	۰,۱۳۲	۰,۲۶	۰,۳۱۸	۰,۳۰۸

Sources :Research Findings, 2022

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

۳- تعیین وزن معیارها:

وزن معیارها باید برای بیان اهمیت روابط آنها محاسبه شده باشد که بدین منظور از روش‌های مختلفی نظیر روش توان رتبه‌ای،AHP، ANP ، آنتروپی و ... استفاده می‌شود. در پژوهش حاضر با استفاده از روش توان رتبه‌ای، اهمیت هر معیار یا سطوح طیف لیکرت (خیلی کم تا خیلی زیاد) را در مقیاسی بین (۰-۱) به دست می‌آوریم. در جدول ۷ مقادیر وزنی هر گزینه در معیارها آمده است.

جدول ۷. وزن هر گزینه در معیارهای مورد مطالعه

	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
وزن	۰,۳۹	۰,۳۰	۰,۱۶	۰,۱۰	۰,۰۵

Sources :Research Findings, 2022

پس از محاسبه وزن استاندارد در هر یک از معیارهای مورد مطالعه، وزن نهایی در هر معیار بر مقادیر نرمال شده هر یک از متغییرهای مورد بررسی ضرب می گردد که در جدول ۸ نمایان شده است.

جدول ۸. ماتریس مقیاس وزنی مؤلفه های اثرگذار بر کیفیت زندگی شهروندان منطقه ننله سنندج براساس تکنیک ویکور

علامت اختصاری	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
EC1	۰,۰۹۳	۰,۰۹۷	۰,۰۱۵	۰,۰۱۳	۰,۰۰۵
EC2	۰,۰۷	۰,۰۴۸	۰,۰۴۲	۰,۰۳۲	۰,۰۰۸
EC3	۰,۰۷۵	۰,۰۶۳	۰,۰۵	۰,۰۱۸	۰,۰۰۷
EC4	۰,۰۳۸	۰,۰۲۳	۰,۰۴۴	۰,۰۴۲	۰,۰۲۴
EC5	۰,۰۶۶	۰,۰۵۱	۰,۰۴۸	۰,۰۲۷	۰,۰۱
EC6	۰,۰۹۸	۰,۰۳۷	۰,۰۴۸	۰,۰۲	۰,۰۱۴
EC7	۰,۰۷	۰,۰۴۳	۰,۰۳۲	۰,۰۳۲	۰,۰۱۷
EC8	۰,۰۹۸	۰,۰۹۴	۰,۰۱۸	۰,۰۱۳	۰,۰۰۳
EC9	۰,۰۹۳	۰,۰۹۱	۰,۰۲۷	۰,۰۱۲	۰,۰۰۴
EC10	۰,۱۰۸	۰,۰۷۱	۰,۰۳۲	۰,۰۱۳	۰,۰۰۵
EC11	۰,۱۳۶	۰,۰۵۷	۰,۰۳۶	۰,۰۰۸	۰,۰۰۷
EC12	۰,۰۸	۰,۰۶۸	۰,۰۳	۰,۰۲۵	۰,۰۰۷
EC13	۰,۱۰۳	۰,۰۳۴	۰,۰۳۲	۰,۰۲۷	۰,۰۱۵
EC14	۰,۰۹۳	۰,۰۷۱	۰,۰۴۴	۰,۰۰۸	۰,۰۰۹
EC15	۰,۰۸۴	۰,۰۸۵	۰,۰۳۲	۰,۰۱۷	۰,۰۰۲
EC16	۰,۰۸۹	۰,۰۷۱	۰,۰۳۲	۰,۰۱۸	۰,۰۰۷
EC17	۰,۰۹۳	۰,۰۷۴	۰,۰۲۷	۰,۰۱۵	۰,۰۱۱
EC18	۰,۰۸۴	۰,۰۸۹	۰,۰۲۷	۰,۰۱۵	۰,۰۰۵
EC19	۰,۰۵۷	۰,۰۶۶	۰,۰۳۲	۰,۰۲۴	۰,۰۱۷
EC20	۰,۰۶۶	۰,۰۴	۰,۰۴۲	۰,۰۳۲	۰,۰۱۵

Sources :Research Findings, 2022

۴- تعیین مقادیر بالاترین و پایین‌ترین ارزش ماتریس نرمال وزنی در جدول ۹ بدست آمده است.

جدول ۹. تعیین مقادیر بالاترین و پایین‌ترین ارزش ماتریس نرمال وزنی هر گزینه

ارزش ماتریس	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
f max	۰,۱۳۶	۰,۰۹۷	۰,۰۵۰	۰,۰۴۲	۰,۰۲۴
f min	۰,۰۳۸	۰,۰۲۳	۰,۰۱۵	۰,۰۰۸	۰,۰۰۲
f+ - F-	۰,۰۹۸	۰,۰۷۴	۰,۰۳۶	۰,۰۳۴	۰,۰۲۲

Sources :Research Findings, 2022

جدول ۱۰. محاسبه فاصله گزینه‌ها از راه حل ایده‌ال

۵- محاسبه فاصله گزینه‌ها از راه حل ایده‌ال: این مرحله، محاسبه فاصله هر گزینه از راه حل ایده‌آل و سپس حاصل جمع آنها برای ارزش نهایی در جدول ۱۰ بیان شده است.

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

جدول۱۰. محاسبه فاصله گزینه‌ها از راه حل ایده‌ال

علامت اختصاری	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	مقدار سودمندی(S)	مقدار نارضایتی(R)
EC1	۰,۰۴۳	۰	۰,۰۳۶	۰,۰۲۸	۰,۰۱۹	۰,۱۲۵	۰,۰۴۳
EC2	۰,۰۶۶	۰,۰۴۸	۰,۰۰۹	۰,۰۱	۰,۰۱۵	۰,۱۴۹	۰,۰۶۶
EC3	۰,۰۶۱	۰,۰۳۴	۰	۰,۰۲۴	۰,۰۱۷	۰,۱۳۶	۰,۰۶۱
EC4	۰,۰۹۸	۰,۰۷۴	۰,۰۰۶	۰	۰	۰,۱۷۸	۰,۰۹۸
EC5	۰,۰۷	۰,۰۴۶	۰,۰۰۳	۰,۰۱۵	۰,۰۱۴	۰,۱۴۸	۰,۰۷
EC6	۰,۰۳۸	۰,۰۶	۰,۰۰۳	۰,۰۲۲	۰,۰۱	۰,۱۳۲	۰,۰۶
EC7	۰,۰۶۶	۰,۰۵۴	۰,۰۱۸	۰,۰۱	۰,۰۰۷	۰,۱۵۵	۰,۰۶۶
EC8	۰,۰۳۸	۰,۰۰۳	۰,۰۳۲	۰,۰۲۸	۰,۰۲	۰,۱۲۲	۰,۰۳۸
EC9	۰,۰۴۳	۰,۰۰۶	۰,۰۲۴	۰,۰۳	۰,۰۲	۰,۱۲۳	۰,۰۴۳
EC10	۰,۰۲۸	۰,۰۲۶	۰,۰۱۸	۰,۰۲۸	۰,۰۱۹	۰,۱۱۹	۰,۰۲۸
EC11	۰	۰,۰۴	۰,۰۱۵	۰,۰۳۴	۰,۰۱۷	۰,۱۰۵	۰,۰۴
EC12	۰,۰۵۷	۰,۰۲۹	۰,۰۲۱	۰,۰۱۷	۰,۰۱۷	۰,۱۴	۰,۰۵۷
EC13	۰,۰۳۳	۰,۰۶۳	۰,۰۱۸	۰,۰۱۵	۰,۰۰۸	۰,۱۳۷	۰,۰۶۳
EC14	۰,۰۴۳	۰,۰۲۶	۰,۰۰۶	۰,۰۳۴	۰,۰۱۵	۰,۱۲۳	۰,۴۳
EC15	۰,۰۵۲	۰,۰۱۱	۰,۰۱۸	۰,۰۲۵	۰,۰۲۲	۰,۱۲۹	۰,۰۵۲
EC16	۰,۰۴۷	۰,۰۲۶	۰,۰۱۸	۰,۰۲۴	۰,۰۱۷	۰,۱۳۱	۰,۰۴۷
EC17	۰,۰۴۳	۰,۰۲۳	۰,۰۲۴	۰,۰۲۷	۰,۰۱۳	۰,۱۳	۰,۰۴۳
EC18	۰,۰۵۲	۰,۰۰۸	۰,۰۲۴	۰,۰۲۷	۰,۰۱۹	۰,۱۳	۰,۰۵۲
EC19	۰,۰۸	۰,۰۳۱	۰,۰۱۸	۰,۰۱۸	۰,۰۰۷	۰,۱۵۴	۰,۰۸
EC20	۰,۰۷	۰,۰۵۷	۰,۰۰۹	۰,۰۱	۰,۰۰۸	۰,۱۵۵	۰,۰۷

Sources :Research Findings,2022

در این پژوهش براساس محاسبات ، مقادیر بیشترین و کمترین مقدار سودمندی و نارضایتی به شرح جدول ۱۱به دست آمده است.

جدول۱۱. بیشترین و کمترین مقدار سودمندی (Si) و مقدار نارضایتی (Ri)

R^+ (بیشترین نارضایتی)	R^- (کمترین نارضایتی)	S^+ (بیشترین سودمندی)	S^- (کمترین سودمندی)
۰,۰۲۸	۰,۰۹۸	۰,۱۰۵	۰,۱۷۸

Sources :Research Findings, 2022

۶- محاسبه مقدار ویکور (**Qi**) این مقدار برای هر یک از گویه‌ها به صورت رابطه زیر تعریف می‌شود که در جدول ۱۲ نمایان گردیده است.

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

جدول۱۲. محاسبه شاخص تکنیک ویکور برای هر مؤلفه یا متغییر (جدول نهایی تکنیک ویکور)

مؤلفه‌های اثرگذار بر کیفیت زندگی شهروندان منطقه ننله سنندج	متغییرها و گویه‌های پژوهش	علامت اختصاری	مقداراثر گذاری Q
مؤلفه‌های اجتماعی – فرهنگی	امنیت اجتماعی،	EC1	0.759
	فضای گذران اوقات فراغت،	EC2	0.437
	مشارکت دادن شهروندان، امکانات بهداشتی،	EC3	0.561
	کاهش جرم و جنایت،	EC4	0.000
	امکانات آموزشی و	EC5	0.375
	احساس رضایت از امنیت فردی	EC6	0.536
مؤلفه‌های اقتصادی	هزینه تأمین نیازهای اولیه از جمله خوراک و پوشاک،	EC7	0.819
	توزیع عادلانه ثروت و درآمد،	EC8	0.778
	وجود فرصت‌های شغلی و	EC9	0.907
	فرصت‌های شغلی	EC10	0.916
مؤلفه‌های زیست محیطی	سیستم جمع‌آوری و بازیافت زباله،	EC11	0.566
	کیفیت بهداشت مکان‌های عمومی،	EC12	0.538
	وجود سیستم فاضلاب خانگی وشهر	EC13	0.776
	احساس از وضعیت سلامت	EC14	0.611
	کیفیت آب	EC15	0.366
مؤلفه‌های کالبدی- زیرساختی	کیفیت مسکن،	EC16	0.691
	وجود و دسترسی آسان به فضای باز و سبز عمومی	EC17	0.731
	دسترسی به ایستگاه اتوبوس – تاکسی ،	EC18	0.663
	وجود مدرسه ابتدای و مهد کودک و	EC19	0.272
	وضعیت خیابان‌ها.	EC20	0.335

Sources :Research Findings, 2022

رتبه‌بندی گزینه‌ها براساس مقدار Q_i:

در این مرحله براساس مقادیر Q_i محاسبه شده در گام قبل نسبت به رتبه‌بندی گزینه‌ها اقدام می‌شود. مقدار Q_i بدست آمده بیانگر نظر شهروندان در خصوص میزان تاثیر مؤلفه‌های کیفیت زندگی در چهار بُعد اجتماعی- فرهنگی، اقتصادی، زیست محیطی و کالبدی زیرساختی شهر سنندج و بررسی وضعیت مؤلفه‌ها جهت یافتن مهم‌ترین مؤلفه‌ها جهت بالا بردن هرچه بیشتر کیفیت زندگی ساکنان این منطقه می‌باشد. با توجه به نتایج بدست آمده از جدول نهایی تکنیک ویکور مشخص شد که مؤلفه‌های اقتصادی شامل فرصت‌های شغلی به همه طبقات جامعه با امتیاز ۰,۹۱۶ به عنوان مهم‌ترین مؤلفه تأثیر-گذار در بالا بردن کیفیت زندگی می‌باشد یعنی با برنامه‌ریزی صحیح در این بخش میتوان سطح رفا اقتصادی افراد را بالا برد در نتیجه بر روی کیفیت زندگی آنها بصورت مستقیم اثرگذار بود و پس از آن افزایش وجود فرصت‌های شغلی با امتیاز ۰,۹۰۷ و هزینه تأمین نیازهای اولیه از جمله خوراک و پوشاک با امتیاز ۰,۸۱۹ و درنهایت توزیع عادلانه ثروت و درآمد با امتیاز نهایی ۰,۷۷۸ در رتبه‌های بعدی مهم‌ترین مؤلفه‌ها اقتصادی در بالا بردن کیفیت زندگی محسوب می‌شوند جرم و جنایت از جمله مؤلفه‌های کم اهمیت جهت بالا بردن کیفیت

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

زندگی محسوب میشود چون در این زمینه هیچ برنامه‌ریزی مثبت و کارآمدی در برای منطقه انجام نشده است. در ادامه نیز مؤلفه‌هایی همچون وجود سیستم فاضلاب خانگی وشهر با امتیاز ۰,۷۷۶ در بخش زیست محیطی و امنیت اجتماعی با امتیاز ۰,۷۵۹ در بخش اجتماعی و فرهنگی در رتبه‌های بعدی مؤلفه-های تأثیرگذار مثبت بر کیفیت زندگی شهروندان قرار گرفته-اند. رتبه‌بندی گزینه‌ها براساس مقدار Q_i:

در این مرحله براساس مقادیر Q_i محاسبه شده در گام قبل نسبت به رتبه‌بندی گزینه‌ها اقدام می‌شود. مقدار Q_i بدست آمده بیانگر نظر شهروندان در خصوص میزان تاثیر مؤلفه‌های کیفیت زندگی در چهار بُعد اجتماعی- فرهنگی، اقتصادی، زیست محیطی و کالبدی زیرساختی شهر سنندج و بررسی وضعیت مؤلفه‌ها جهت یافتن مهم‌ترین مؤلفه‌ها جهت بالا بردن هرچه بیشتر کیفیت زندگی ساکنان این منطقه می‌باشد. با توجه به نتایج بدست آمده از جدول نهایی تکنیک ویکور مشخص شد که مؤلفه‌های اقتصادی شامل فرصت‌های شغلی به همه طبقات جامعه با امتیاز ۰,۹۱۶ به عنوان مهم‌ترین مؤلفه تأثیر-گذار در بالا بردن کیفیت زندگی می‌باشد یعنی با برنامه‌ریزی صحیح در این بخش میتوان سطح رفا اقتصادی افراد را بالا برد در نتیجه بر روی کیفیت زندگی آنها بصورت مستقیم اثرگذار بود و پس از آن افزایش وجود فرصت‌های شغلی با امتیاز ۰,۹۰۷ و هزینه تأمین نیازهای اولیه از جمله خوراک و پوشاک با امتیاز ۰,۸۱۹ و درنهایت توزیع عادلانه ثروت و درآمد با امتیاز نهایی ۰,۷۷۸ در رتبه‌های بعدی مهم‌ترین مؤلفه‌ها اقتصادی در بالا بردن کیفیت زندگی محسوب می‌شوند جرم و جنایت از جمله مؤلفه‌های کم اهمیت جهت بالا بردن کیفیت زندگی محسوب میشود چون در این زمینه هیچ برنامه‌ریزی مثبت و کارآمدی در برای منطقه انجام نشده است. در ادامه نیز مؤلفه‌هایی همچون وجود سیستم فاضلاب خانگی وشهر با امتیاز ۰,۷۷۶ در بخش زیست محیطی و امنیت اجتماعی با امتیاز ۰,۷۵۹ در بخش اجتماعی و فرهنگی در رتبه‌های بعدی مؤلفه-های تأثیرگذار مثبت بر کیفیت زندگی شهروندان قرار گرفته-اند.

۴. بحث و نتیجه‌گیری

اولین فرضیه پژوهش حاضر این چنین بیان گردیده که، به نظر می رسد میزان رضایت شهروندان و ساکنان منطقه مورد نظر از مولفه‌های تأثیرگذار بر روی کیفیت زندگی آنها و عملکرد مسئولین بسیار بالا است واین چنین می توان نتیجه گرفت: این فرضیه را می توان با سطح اطمینان بسیار بالایی تایید نمود. بطوری که می توان بطور یقین بیان نمود که شهروندان ساکنان مناطق مختلف و میزان رضایت آنها از مولفه‌های موجود در بخش های مختلف کیفیت زندگی بالا است و باعث گردیده بصورت مستقیم بر روی کیفیت زندگی هریک از آنان تأثیرگذار باشد ولی با تمامی این تفاسیر سعی بر آن گردیده که از طریق مدل HOLSAT به سنجش اثرگذاری مثبت یا منفی تمامی بخش‌های موجود اعم از اجتماعی- فرهنگی، اقتصادی، زیست محیطی و کالبدی زیر ساختی پرداخته‌ایم که نتایج نشان می‌دهد جز در بخش زیست محیطی که اکثریت عامل بازدارند در بالا بردن کیفیت زندگی شهروندان است در دیگر بخش ها اکثریت عامل توسعه کیفیت زندگی شهروندان می باشد در بخش زیست محیطی هم سوء مدیریت شهری عاملی بر این مقوله گردیده است. پس با این تفاصیر می توان بگوییم فرضیه مورد نظر در بخش رضایت از مولفه‌های کیفیت زندگی مورد تأیید قرار می‌گیرد و تلاش بیش از پیش مسئولین شهر سنندج را در راستایی توسعه کیفی سطح زندگی شهروندان این مناطق را می‌طلبد. دومین فرضیه‌ای که در رابطه با ارزیابی اهمیت مولفه‌های کیفیت زندگی شهری از دیدگاه شهروندان شهر سنندج مطرح شده به شرح زیر می‌باشد:

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

- به نظر می‌رسد مؤلفه‌های تأثیرگذار بر کیفیت زندگی در سطح مطلوبی از منظر شهروندان بر کیفیت زندگی آنها اثرگذار است.

با توجه به موضوع این فرضیه که به ویژگی کیفیت زندگی تأکید دارد. ابتدا سعی بر آن گردیده که از طریق آزمون مدل سلسله مراتبی ویکور به سنجش نرمال بودن داده‌ها پرداخته شود و سپس از طریق این مدل و وزن دهی به هر مولفه در هر بخش بر مبنای نظرات جمع آوری شده از شهروندان پرداخته-ایم که در نهایت با توجه به اوزان اختصاص یافته به هر مقوله میزان اهمیت هر مقوله بر کیفیت زندگی شهروندان مشخص گردیده که در نهایت می توان بگوییم بیشترین اثرگذاری در بخش اقتصادی با توجه به نتایج بدست آمده از جدول نهایی تکنیک ویکور مشخص شد که مؤلفه‌های اقتصادی شامل فرصت‌های شغلی به همه طبقات جامعه با امتیاز ۰,۹۱۶ به عنوان مهم‌ترین مؤلفه تأثیرگذار در بالا بردن کیفیت زندگی می‌باشد یعنی با برنامه‌ریزی صحیح در این بخش می توان سطح رفاه اقتصادی افراد را بالا برد در نتیجه بر روی کیفیت زندگی آنها بصورت مستقیم اثرگذار بود و پس از آن افزایش وجود فرصت‌های شغلی با امتیاز ۰,۹۰۷ و هزینه تأمین نیازهای اولیه از جمله خوراک و پوشاک با امتیاز ۰,۸۱۹ و درنهایت توزیع عادلانه ثروت و درآمد با امتیاز نهایی ۰,۷۷۸ در رتبه‌های بعدی مهم‌ترین مؤلفه‌ها اقتصادی در بالا بردن کیفیت زندگی محسوب می‌شوند جرم و جنایت از جمله مؤلفه‌های کم اهمیت جهت بالا بردن کیفیت زندگی محسوب میشود چون در این زمینه هیچ برنامه‌ریزی مثبت و کارآمدی در برای منطقه انجام نشده است. در ادامه نیز مؤلفه‌هایی همچون وجود سیستم فاضلاب خانگی وشهر با امتیاز ۰,۷۷۶ در بخش زیست محیطی و امنیت اجتماعی با امتیاز ۰,۷۵۹ در بخش اجتماعی و فرهنگی در رتبه‌های بعدی مؤلفه‌های تأثیرگذار مثبت بر کیفیت زندگی شهروندان قرار گرفته‌اند. با این تفاسیر می‌توان اینگونه استدلال نمود که فرضیه مورد نظر تا سطح بسیار بالایی مورد تایید است و مولفه‌های مبنا قرار گرفته می‌توانند در توسعه کیفی سطح زندگی از منظر شهروندان بسیار اثرگذار واقع گردند. بطور کلی با توجه به نتایج حاصله پژوهش حاضر با پژوهش‌های مردانی، درویشی و نجفی کانی همسو بوده است و تنها در بخش محدوده مورد مطالعه و میزان اندکی شاخص‌ها متفاوت بوده است ولی با پژوهش‌های هیاس و همکاران، سجادیان، مرصوصی، زنگنه، ژانگ، هرس و چنگ سون بطور کل در روش شناسی و نوع شاخص‌ها و دیدگاه نسبت به کیفیت زندگی متفاوت بوده است که این مقوله را می‌توان در نتایج آن پژوهش‌ها مشاهده نمود.

پیشنهادات کاربردی

- بهره‌گیری از نظرها و پیشنهادهای افراد ساکن در تهیه و اجرای طرح‌های عمرانی در مناطق پیراشهری، ضمن ارج نهادن به شخصیت آنان، همکاری آنان را در تهیه‌ی منابع مالی و اجرای طرح‌ها افزایش خواهد داد.

- جهت افزایش و ارتقاء شاخص‌های آموزشی؛ برقراری مزایای مناسب مالی برای معلمین با سابقه که خواهان خدمت و انجام وظیفه در نواحی پیراشهری هستند، ضروری می‌نماید.

- با توجه به بهره‌مندی اکثر روستاهای کشور از امکانات شبکه‌ی توزیع و انرژی برق، در زمینه‌ی گسترش شبکه‌ی روشنایی معابر پیراشهری اهتمام جدی از سوی دستگاه ذیربط انجام گیرد.

- ایجاد یک سازمان ویژه و موقت برنامه‌ریزی در جهت تأسیس و اجرای پروژه‌ها و طرح های عمرانی در نواحی پیراشهری جهت هماهنگی لازم و جلوگیری از اتلاف وقت و منابع مالی؛ لازم و ضروری می باشد.

- نسبت به گسترش برنامه‌های آموزش بهداشت و تغذیه در جهت افزایش سطح آگاهی جمعیت ساکن در نواحی پیراشهری از طریق مراکز درمانی و صدا و سیما با توجه به منابع

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

غذایی تولیدی هم چون فرآورده‌های لبنی، گوشتی در مناطق حاشیه‌ای اقدام گردد.

- مکان یابی مناسب جهت دفع زباله‌ها و ضایعات تولیدی در نواحی پیرامونی و بهره‌گیری از توانمندی‌ها و مشارکت بخش خصوصی ساکن در نواحی حاشیه‌ای جهت حمل، جابجایی و دفع زباله‌های تولیدی.

فهرست منابع

1. Darvishi, Y. (2018). Assessing the potential effect of the rural conductor project on the quality of life in peri-urban areas (case study of Ardabil city). Rural Development Strategies, 6(4), 409-425. (In Persian)
2. Khanian brothers, Z., Panahi, H., Asgharpour, H., & Hossein, Z. (2019). Investigating the current state of smart transformation in Tabriz metropolis. Urban Economics, 5(2), 85-112. (In Persian)
3. Bazi, K., Farsiabi Rad, M. S. (2008). Measuring and evaluating the success rate and efficiency of new cities. Urban and Regional Studies and Researches, 1(2), 111-134. (In Persian)
4. Ghafari Gilandeh A, Musazadeh C, Ahangari N. Grading District Based Citizen Participation in Urban Management System (A case study of Bukan city). IUESA 2014; 2 (7) :81-99 .(In Persian)
5. Heydari Bakhsh, M. (2017). Comparative study of the standards of parks and green spaces in Isfahan city with existing standards (case example: green spaces on the edge of Zayandeh Rood) [Master's thesis, Isfahan University. (In Persian)
6. Dadashpour, H., & Hossein Abadi, S. (2013). Analysis of the role of empowering residents in the physical-environmental improvement of informal settlements, a case study: East Kal Eidgah area of Sabzevar city. Journal of Geography and Planning, 16(41), 127-95. (In Persian)
7. Zanganeh, A., & Hossein Abadi, S. (2013). An analysis of the perceived security of occupation and its role in the empowerment and housing quality of informal settlements, case example: New Dehraz Sabzevar Castle. Spatial Planning Scientific-Research Quarterly (Geography), 4(15), 99-120. (In Persian)
8. Sajjadian, N., Nemati, M., Daman Bagh, S., & Shojaian, A. (2015). An analysis on the rapid growth of urbanization and quality of life in Ahvaz metropolis. Regional Urban Geography and Planning, 6(18), 187-214. (In Persian)
9. Shekohi, R., Bahari, M., Malekian, A., & Nourmohammadi, M. R. (2013). The investigation of factors affecting the improvement of the quality of urban life in the informal settlement of Panj Ton Al-Aba (Altimur, Mashhad). Journal of Geography and Regional Development, 21, 51-72. (In Persian)
10. Fazel Nia, G., Kayani, A., & Mahmoudian, H. (2013). Location and priority and TOPSIS classification system of urban parks using the method of hierarchical analysis of geographic information (case study: Shahr al-Shatar). Human Geography Researches, 78(137), 152-167. (In Persian)
11. Lotfi, S. (2008). The concept of quality of urban life: its definitions, dimensions and measurement in urban planning. Scientific Research Quarterly of Human Geography, 1(4), 1-21. (In Persian)
12. Mokhtari, M., & Nazari, J. (2010). Sociology of Quality of Life. Sociologists Publications.
13. Moayedfar, R., Jamshidian, Z., & Farahmand, S. (2017). Organizing the informal fabric of Bushehr city with the approach of urban development strategy. Urban Economics, 3(2), 97-118. (In Persian)
14. Marsoosi, M., Khakpour, B., & Zarei, M. (2013). Investigation of the situation of informal housing in the cities of Tehran province.

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

Journal of Applied Research of Geographical Sciences, 12(26), 1-17. (In Persian)

15. Najafi Kani, A. A., Khajeh Shahkohi, A., & Mahdavi, S. (2014). Measuring development indicators in urban areas with emphasis on quality of life. Case study: Kashan city. Journal of Geographical Survey of Space, 5(16), 211-224. (In Persian)
16. Yaran, A., & Mohammadi Khoshbin, H. (1391). Investigating self-sufficiency in new cities, comparing the experience of Iran (the new city of Hashtgerd) and South Korea. Scientific Research Journal of the Scientific Association of Architecture and Urban Planning of Iran, 4, 99-112. (In Persian)
17. Anna, M., Hersperger, E., Oliveira, E., Pagliarin, S., Palka, G., Verburg, P., Bolliger, J., & Grădinaru, S. (2018). Urban land-use change: The role of strategic spatial planning. Journal of Global Environmental Change, 51, 32–42.
18. Hilson, G., et al. (2018). Towards sustainable pro-poor development? A critical assessment of fair trade gold. Journal of Cleaner Production, 186, 894-904.
19. Leitmann, J., Bartone, C., & Bernstein, J. (1992). Environmental management and urban development issues and options for Third World cities. Environment and Urbanization, 4(2), 131-140.
20. Liu, B.C. (1976). Quality of life indicators in US metropolitan areas: A statistical analysis. Praeger.
21. Lo, C.P., & Faber, J.B. (1997). Integration of Landsat Thematic Mapper and census data for quality of life assessment. Remote Sensing of Environment, 62(2), 143-157.
22. Megone, C. (1990). The quality of life: Starting from Aristotle. In S. Baldwin, C. Godfrey, & C. Propper (Eds.), Quality of life: Perspectives and policies (pp. 28-41). Biddles.
23. Mishra, M., Mishra, K.K., & Subudhi, A.P. (2014). Urban sprawl mapping and land use change analysis using remote sensing and GIS (Case study of Bhubaneswar City, Orissa). Retrieved from www.gisresources.com.
24. Nazarian, A. (2009). Dynamics of Iran's urban system. Publication of Mobtakeran. (In Persian)
25. Santos, L.D., & Martins, I. (2007). Monitoring urban quality of life: The Porto experience. Social Indicators Research, 80, 411–425.
26. Sun, Cheng, Zhi-feng, W., Zhi-qiang, L., Na, Y., & Jian-bing, W. (2013). Quantifying different types of urban growth and the change dynamic in Guangzhou using multi-temporal remote sensing data. International Journal of Applied Earth Observation and Geoinformation, 21(April), 409–417. https://doi.org/10.1016/j.jag.2012.08.012
27. Wu Wei-Wen. (2009). Exploring core competencies for R&D technical professionals. Expert Systems with Applications, 36, 9574–9579. https://doi.org/10.1016/j.eswa.2009.06.057
28. Truong, T. H., & Foster, D. (2006). Using HOLSAT to evaluate tourist satisfaction at destinations: The case of Australian holidaymakers in Vietnam. Tourism Management, 27(5), 842-855. https://doi.org/10.1016/j.tourman.2005.06.019
29. Yongyong Zhang, Jun Xia, Jingjie Yu, Mark Randall, Yichi Zhang, Tongtiegang, Zhao, Xingyao Pan Xiaoyan Zhai, Quanxi Shao, (2018). Simulation and assessment of urbanization impacts on runoff metrics: insights from landuse changes, Journal of Hydrology, 560, 247-258. https://doi.org/10.1016/j.jhydrol.2018.03.024
30. Mardani, A. (1400). Evaluation of the quality of life in Pirashhari villages, case: Sadeghieh village, Najaf Abad city. Geography and Human Relations, 3(4), 408-418. (In Persia.

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]

[Downloaded from gsma.lu.ac.ir on 2024-10-12]